

PER PODER OPTAR

Programa Municipal per a la Dona

L'H
millor que millor

Ajuntament de L'Hospitalet

L'Hospitalet, octubre del 2000

Edita:

Ajuntament de L'Hospitalet

Programa Municipal per a la Dona

de l'Àrea de Participació Ciutadana i Polítiques Sectorials

C. de Santa Eulàlia, 101, baixos, 08902 L'Hospitalet

Telèfon 93 331 19 50

Amb el suport de la **Regidoria de Joventut**

de l'Àrea de Participació Ciutadana i Polítiques Sectorials

i el **Servei d'Educació** de l'Àrea d'Educació i Cultura

Disseny i producció:

Servei de Comunicació i Imatge

Dipòsit legal:

Des de l'any 1978, amb l'aprovació de la Constitució Espanyola, s'han fet esforços per anar adaptant l'ordenament jurídic al principi de no-discriminació per raó de sexe i se n'ha responsabilitzat els diferents poders públics per tal que emprenguin mesures que garanteixin la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Cal reconèixer que la situació de les dones en aquest període ha millorat notablement, però també és cert que en la nostra societat perviuen comportaments submergits i uns altres més evidents difícils d'eradicar.

El sexisme vigent, és a dir, un conjunt de prejudicis i estereotips, es manté com a fenomen causant de discriminació i de desigualtat.

Amb aquest material que a continuació es presenta, el Programa Municipal per a la Dona pretén donar als nois i les noies de la ciutat elements per identificar situacions de discriminació i generar un debat que qüestionï les desigualtats que han marcat les generacions anteriors.

sumari

formar parella

7

anticoncepció i reproducció

15

treball i condicions laborals

23

l'elecció d'estudis

31

relacions abusives

41

mapa de recursos

49

**formar
parella**

És propi del caràcter social dels éssers humans la recerca d'amor i companyia.

Les relacions humanes han evolucionat en el temps i el concepte de família s'ha fet més flexible i multiforme. La meta essencial és la recerca compartida de la qualitat de vida i felicitat.

No fa tant de temps que l'única forma de convivència en parella permesa socialment era el matrimoni per a tota la vida. Actualment les formes poden ser diverses després de la regulació legal de la separació i el divorci (any 1981) i de les parelles de fet (any 1998).

Aquests canvis proporcionen a les persones més llibertat, més opcions fora dels patrons rígids tradicionals i possibiliten replantejar-se els rols, revisar les expectatives d'homes i dones en la transformació de les seves relacions de manera que expressin més lliurement les seves pròpies creences.

La realitat quotidiana evidencia, però, la força dels condicionaments socioculturals que limiten la llibertat de les persones. La gran influència dels patrons i valors culturals adquirits en el procés de socialització d'homes i dones marca l'elecció d'opcions de vida. Així el desig d'amor romàntic idealitzat o l'expectativa de relacions igualitàries no sempre es reflecteix en la realitat concreta i apareixen els conflictes i dificultats en les relacions.

què en diuen les dades?

Segons fonts de l'Institut d'Estadística de Catalunya el 1997 es van produir 29.883 unions matrimonials de les quals 20.072 van ser casaments catòlics, 105 d'altres religions i 9.760 enllaços civils. Un 14,2 % van ser en segones núpcies de persones divorciades o vídues.

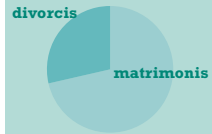
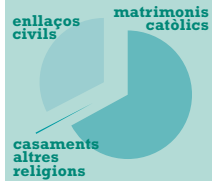
L'edat mitjana dels contraents se situa als 30 anys per als homes i als 28 anys per a les dones.

No hi ha dades recollides sobre parelles de fet però es calcula que en els últims anys han augmentat molt.

Segons el Consell General del Poder Judicial a Espanya el 1997 va haver 4 divorcis per cada 10 matrimonis.

A L'Hospitalet el 1998 el 70 % de les consultes realitzades al Programa Municipal per a la Dona van ser de dones entre 20 i 49 anys en situacions de conflicte de parella, violència familiar o abandó del marit/company.

dades sobre parelles

què en diuen les lleis?

La llei regula la separació matrimonial i el divorci des de 1981 i, des de 1998, a Catalunya, altres formes de convivència en parella, com són les unions estables de parella heterosexual i homosexual.

Les diferents formes de convivència en parella regulades per la llei no gaudeixen dels mateixos drets, ni precisen les mateixes condicions. Per exemple:

perquè una parella de fet heterosexual sigui reconeguda per la llei es precisen dos anys de convivència o bé tenir fills en comú. En cas de ruptura o mort d'un dels membres, els drets són diferents en les parelles matrimonials i en les no matrimonials.

i tu què en dius?

La moda, el costum, el que és ben o mal vist, el que altres esperen, els ideals... fins on condicionen a l'hora d'escollir una forma de vida en parella?

Quines mesures es poden prendre per compartir les diferents formes de pensar i actuar de cada membre de la parella, en una convivència igualitària que respecti les diferències?

Tens coneixement de les lleis existents en l'actualitat, per poder valorar la utilitat o la conveniència dels tràmits legals per a cada situació?

Saps que a partir dels dos anys de convivència en parella, encara que no s'hagi fet cap tràmit, es generen drets i deures legals (herència, habitatge, pensions...)?

Sabies que existeixen serveis on et poden informar i orientar sobre aquests temes?

anticoncepció i reproducció

La utilització de mètodes anticonceptius permet la separació entre la sexualitat i la reproducció.

Per tant, si no és previst tenir criatures és millor no arriscar-se a tenir relacions sexuals coïtals sense utilitzar mesures anticonceptives: anovulatoris, diafragma, diu, preservatius o espermaticides.

Si aquesta decisió es comparteix amb la parella s'afavoreix la comunicació i la responsabilitat.

Si es produeix un embaràs involuntari en l'adolescència, bé perquè no s'ha utilitzat cap mètode o bé perquè aquest ha fallat, pot tenir conseqüències que limiten les oportunitats d'escollir el propi ritme de vida.

Aquests embarassos no faciliten el pas a la vida adulta de manera més ràpida ni tampoc la independència personal.

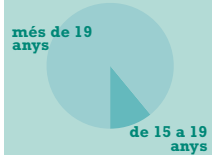
què en diuen les dades?

Segons fonts del Ministeri de Sanitat i Consum, el 10,9 % del total d'embarassos a Catalunya corresponen a adolescents que tenen entre 15 i 19 anys i el 42,2 % d'interrupcions voluntàries d'embaràs correspon a dones menors de 25 anys.

Segons les mateixes fonts el 51 % de les adolescents catalanes que es queden embarassades sense planificar-ho recorren a l'avortament.

xifres sobre dones embarassades

edat de les dones embarassades

embarassos en dones menors de 25 anys

què en diuen les lleis?

A l'Estat espanyol l'ús dels mètodes anticonceptius es va despenalitzar l'any 1978. Fins aquell moment n'estava prohibida la difusió i la venda i consegüentment el jovent era la població que tenia menys possibilitats d'accés. Posteriorment, l'any 1985, es va despenalitzar l'avortament en tres supòsits:

- a) per evitar un greu perill per a la salut de la dona embarassada,
- b) quan l'embaràs és conseqüència d'una violació que ha estat denunciada i
- c) quan es pressuposen malformacions fetals.

i tu què en dius?

Creus que un embaràs no planificat afecta igual la vida d'un noi que d'una noia?

Existeix un àmbit de comunicació entre nois i noies que permet parlar d'anticoncepció de manera clara i oberta?

De qui creus que és responsabilitat l'anticoncepció?

Quines conseqüències creus que té continuar l'embaràs a l'adolescència?

I interrompre'l?

Té la mateixa llibertat sexual un noi que una noia?

**treball
i condicions
laborals**

A la societat industrial es va dividir el treball assignant als homes les tasques productives (treball assalariat) i a les dones les reproductives (treball no assalariat).

Aquesta distribució ha produït diverses conseqüències: la mateixa definició del concepte de treball, que exclou les tasques de l'espai domèstic; la consideració de l'espai privat com a propi de les dones i de l'espai públic vinculat a l'àmbit masculí, i diferents manifestacions de desigualtat en les oportunitats de treball.

En les relacions laborals es poden produir conductes de naturalesa sexual intimidatòries, humiliants i hostils.

Aquestes conductes i condicions laborals de dones i homes, no desitjades i no acceptades per la persona que les rep, es coneixen com a assetjament sexual. Les víctimes majoritàries d'aquests comportaments són les treballadores.

què en diuen les dades?

El 63,4 % de la població masculina es classifica com a població activa, enfront del 37,2 % de la població femenina. Així mateix, la taxa femenina d'ocupació és del 26,2 % mentre que la dels homes és del 52,5 % i la taxa d'atur de les dones és del 29,5 % mentre que la de la població masculina és del 17,1 % i el salari mitjà que perceben les dones és un 30 % inferior respecte del que perceben els homes (1).

A les empreses, les dones representen el 9,4 % dels llocs executius i els homes el 93,6 %; en llocs directius les primeres ocupen un 5 % dels càrrecs i els segons el 95 % (2).

Les dades també ens indiquen la persistència de la distinció amb unes feines feminitzades i altres masculinitzades.

- (1) Dades de l'Estat espanyol, any 1996.
Font: Instituto de la Mujer.
(2) Font: Informe CEINSA.

dades sobre població activa

població masculina

població femenina

què en diuen les lleis?

L'article 35.1 de la Constitució Espanyola recull el dret i el deure de tots els espanyols al treball, a la lliure elecció de professió o ofici i a una remuneració suficient, sense que es pugui fer, en cap cas, discriminació per raó de sexe.

L'Estatut dels Treballadors (art. 4.2.a) regula el dret dels treballadors i treballadores a no ser discriminats per raó de sexe, i el dret al respecte, a la intimitat i a la dignitat, inclosa la protecció enfront d'ofenses verbals i físiques de caire sexual (art. 4.2.a).

La normativa comunitària estableix diverses resolucions i directives en matèria d'igualtat de tracte per a dones i homes a l'àmbit laboral.

i tu què en dius?

Consideres que les opcions laborals són les mateixes per a les dones i els homes?

A què atribueixes el fet que seleccionin homes per uns treballs i dones per uns altres?

Quins factors creus que propicien que els llocs de responsabilitat siguin ocupats majoritàriament els homes?

Penses que l'assetjament sexual en el treball es relaciona amb les desigualtats socials entre homes i dones?

l'elecció d'estudis

A principis del segle XX més de la meitat de les dones i més d'un terç dels homes eren analfabets.

Fins a l'any 1910 les dones no van poder accedir als estudis universitaris.

Un fet molt important en la història de la nostra societat l'estableix l'aprovació l'any 1970 de la Llei general d'educació –que suposa una reforma profunda del sistema educatiu– i és a partir d'aquest moment quan es comença a regular l'escolarització obligatòria per a totes les persones fins als 14 anys.

Avui el dret a l'educació s'ha estès a tota la població fins als 16 anys i un nombre important de l'alumnat continua la seva formació després dels estudis secundaris però encara l'elecció i orientació d'aquests estudis presenta diferències significatives per sexes.

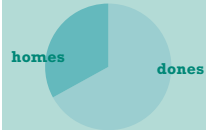
què en diuen les dades?

Si comparem la presència d'homes i dones en els estudis universitaris observem que elles tenen una presència majoritària en les ciències de la salut (67,28 %), les humanitats (66,89 %) i les ciències socials i jurídiques (57,45 %).

En contrapartida ells es matriculen en major nombre en les ciències experimentals (51,45 %) i, sobretot, en les carreres tècniques (77,34 %).

estudis universitaris

ciències de la Salut

humanitats

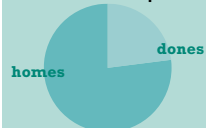
ciències socials i jurídiques

ciències experimentals

carreres tècniques

Font: Las mujeres en cifras 1997.
Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

En l'alumnat de formació professional del municipi de L'Hospitalet trobem les següents dades:

Formació professional a L'Hospitalet

Alumnes per sexe i especialitats. Curs 1999-2000

especialitats	CFM			CFS		
	nois	noies	total	nois	noies	total
Administrativa	31	61	92	71	150	221
Electricitat/electrònica	117	2	119	169	2	171
Química	7	10	17	75	82	157
Comerç i màrqueting	21	48	69	29	14	43
Manteniment de serveis de producció	70	0	70			
Hostaleria i turisme	0	51	51			
Sanitat	30	202	232	35	217	252
Fabricació mecànica	81	0	81	64	6	70
Manteniment de vehicles autopropulsats	47	0	47	40	1	41
Informàtica				119	17	136
Edificació i obra civil				85	31	116
Serveis socioculturals				11	224	235
Total	404	374	778	698	744	1.442

Font: Gestió de Serveis Educatius, Servei d'Educació, Àrea d'Educació i Cultura de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

què en diuen les lleis?

El marc constitucional propugna la llibertat com a valor fonamental, aplicable també a l'elecció d'estudis.

La LOGSE enuncia com un dels principis de l'activitat educativa «La formació en la igualtat entre els sexes i en el rebuig a tot tipus de discriminació».

i tu què en dius?

És lliure la teva elecció d'estudis?

Quins factors la limiten i dificulten?

Què valoren ells i elles a l'hora de triar?

Si les professions no tenen sexe, per què els nois trien estudis tècnics i les noies activitats relacionades amb les persones?

És una qüestió d'interessos, de capacitats o d'estereotips i prejudicis?

**relacions
abusives**

Segons la psicòloga Graciela B. Ferreira: «L'abús emocional és integrat per dits o fets que avergonyeixen, humilien i fan descendir el nivell d'autoestima de la persona. Aquest tipus d'abús no és tingut en compte i, malgrat tot, és la principal font de deteriorament psíquic per qualsevol ésser humà.

Les dones solen manifestar que la ferida íntima provocada pels insults, dol i queda a la consciència molt més que un cop físic».

Les relacions entre homes i dones generalment són marcades per les diferències de gènere, és a dir, influïdes per creences o estereotips sexistes.

Entre els estereotips més comuns amb referència a les dones, figuren les característiques de: dependents, dèbils, indecises, subjectives, emocionals, passives, tendres, reprimides sexualment...

Els estereotips de gènere atribuïts als homes detallen característiques entre les quals figuren: independents, forts, valents, objectius, racionals, actius, durs, sexualment lliures...

Els citats estereotips i la seva incidència en les relacions personals marquen les diferències i afavoreixen les desigualtats entre sexes, propiciant relacions de dominació/subordinació.

L'exercici d'aquest poder discrimina històricament la dona i propicia les relacions abusives i l'existència de la violència contra les dones.

Entre les **conductes abusives** destaquem algunes de les més freqüents: controlar els moviments de la parella, criticar com vesteix, manifestar gelosia de forma impositiva, limitar altres relacions personals, establir comparacions, ignorar, anular o ridiculitzar opinions, insistir a tenir relacions sexuals quan la parella es nega...

La pràctica quotidiana d'aquestes conductes pot ser el punt de partida d'una relació violenta.

Les conductes abusives van marcant pautes de relació en la desigualtat i propicien l'aparició d'actes de violència en els àmbits psíquic, físic o sexual.

Quan es produeixen situacions de violència, ja sigui física, psíquica o sexual, generen en la persona que les pateix sentiments de vergonya, confusió i inseguretat. Això provoca l'aïllament de la víctima vers la família i les amistats, sense que es torni a parlar del problema i es deixin de buscar solucions.

què en diuen les dades?

Segons dades del Programa Municipal per la Dona, el 1999 s'han atès 37 dones d'edats entre els 17 i els 25 anys, 25 de les quals demanaven assistència per patir violència domèstica i les 12 restants per relacions abusives.

atenció a dones de 17 a 25 anys

què en diuen les lleis?

Actualment, el Codi Penal castiga amb penes de privació de llibertat de sis mesos a tres anys a les persones que habitualment exerceixin violència física o psíquica vers la parella.

i tu què en dius?

Creus que amb més informació sobre les diferències de gènere es poden prevenir les relacions abusives?

Penses que és possible millorar les relacions entre els/les joves mitjançant la posada en qüestió de mites i prejudicis sexistes?

Quines accions penses que poden propiciar relacions més igualitàries entre homes i dones?

Has observat en el teu entorn algunes conductes abusives?

mapa de recursos

Programa Municipal per a la Dona

Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID)

Carrer de Santa Eulàlia, 101, baixos

Telèfon: 93 331 19 50. Fax: 93 431 76 95

Atenció de dilluns a divendres, de 9 a 19 hores.

Centre de Planificació Familiar

Carrer de Juan de Toledo, 22

Telèfon: 93 260 00 34

Atenció de dilluns a divendres, de 9.30 a 14 h.

CEMFO, Centre Municipal de Formació Ocupacional

Carretera del Mig, 85

Telèfon: 93 263 47 41

Atenció de dilluns a divendres, de 9 a 14 hores.

Servei Jove d'Informació

Carrer de Santiago de Compostel·la, 8

Telèfon: 93 261 13 20

Atenció de dilluns a divendres, de 9 a 14 hores.

Jutjat de Guàrdia de L'Hospitalet

Carrer de Josep Tarradellas, 177-179

Telèfon: 93 402 41 58

Atenció tots els dies, les 24 hores.

Programa Municipal per a la Dona

L'H
millor que millor

Ajuntament de L'Hospitalet